

K N I H A I

Obsah: Za plavby ze Sicílie do Itálie byl Aenéás bouří zahnán do Kartháginy v Libyi (v Africe). Amor, bůh lásky, vstíplí Dídóně šílenou lásku k Aenéovi.

Úvodní verše básně:

Obsah Aenéidy, příčiny hněvu Júnónina.

O válce zpívám a reku, jenž první z krajiny trójské k italské připlul zemi, hnán osudem, k lávínským břehům, vyhnanec, dlouhý čas jej po zemích štvála i mořích božská moc: zlý Júnónin hněv, jenž nedal se smířit.
5 Mnoho i trpěl válkou, než konečně, založiv město, usídlil v Latii bohy: tak povstal Latínský národ, dávní praotci albští a římské vysoké hradby.

Příčiny, Múso, mi zjev, ký úmysl Júnóně zmařen, mocné královně bohů, a pro kterou stíhala bolest
10 muže tak nábožného, že tolik snášeti musil všelikých běd — což takový hněv jest u bohů možný?

Bývalo dávné město, jež tyrskou osadou bylo, daleko italské země a naproti tiberské deltě, Karthágó, bohatá jměním a hrozivá chtivostí války.
15 Ji prý ze všech zemí, i na úkor milého Samu, Júnó mívala ráda: svou zbroj tam složenu měla, tamtéž její byl vůz.

Již tehďáž dychtila snažně,
bude-li osud přízniv, by Karthágó nad světem vládla —
však pryč z trójské krve, jak slyšela, vyrůstá plémě,
20 které v budoucí čas má tyrské vyvrátit hradby.

Z ní pryč válečný lid kdys vyroste, vládnoucí světem,
který Libyi zničí, vďyde takto pryč určily Parky.

Toho se Júnó bála — a také v paměti měla
válku, v níž sama kdys zvlášt' svých milých hájila Argů.
25 Rovněž příčiny hněvu a kruté bolesti srdce
ještě jí nevyšly z myslí: tkví dosud hluboko v srdci
onen Paridův výrok, ta potupa zhrzené krásy,
celý ten protivný rod, zvlášt' oslava Ganymédova.

Všim tím vznícena Júnó, je hleděla rozptýlit mořem,
30 Trójany, po Řecích zbytky i Achillu, rekovi krutém,
daleko od země Latské je zdržující: po mnohá léta
bloudili po všech mořích, svým těžkým osudem štváni.

Tolik práce to stálo, než římský založen národ!

Mořská bouře.

Když již vesele pluli, a sešla jim sicilská země
35 s očí, a kovaná příď jim slané brázdila pěny,
věčný živíc bol v svých řadrech, pravila k sobě
Júnó: „Já že se mám svých plánů, zmožena, zřící?
aniž trójský král byl zahánán od Italie? — —
Inu — mně překáží los! — — — — — — — — — —

Však Pallas spáliti mohla

40 Řekům celé loďstvo a do vod potopit mužstvo —
pro jeden šílený čin, jež Aiás Ojleův spáchal?:
Jovův popadne blesk — jím mrští s oblaků sama,
všecko jím rozmete loďstvo a vzbouří hladinu vichrem,
bleskem protkne mu hrud', z níž dýchá po blesku oheň,
45 pak jej do víru strhne a vrazí na ostrou skálu! — — —

Já, jež kráčím s pýchou jak mocná královna bohů,
Jovova sestra a choť, jen s jedním národem vedu
zápasy po tolik let!! — — —

Což bude pak Júnónu někdo
vzývat a na oltář můj, pln pokory, položí obět'?"

50 Jak těch myšlenek vír v ní klokoťal, srdce jí plálo,
do vlasti deštných mraků a do míst bouřlivých větrů
vkročila, do Aeolie:

Král Aeolus v rozsáhlé sluji
odboj vzpurných větrů a vyti ječivých vichřic
moci na uzdě drží a vazbou v žaláři poutá:

55 Větrů hněvný vzdor v těch skalách bouří, a z hory
slyšet je mocný jek — sám Aeolus na strmém místě
sedí a mocným žezlem jich vzteklé výbuchy krotí.

Kdyby to nechtěl dělat, tu hluboké nebe a zemi
s mořem by rozmetli rázem a s sebou je rozvlekli vzduchem.

60 Všemocný Zeus však z toho měl strach — z té příčiny větry
zavřel v temné sluji a svrchu je mohutnou horou
přikryl a krále jim dal, jenž umí dle úmluvy jisté
řádně jim utáhnout uzdu neb povolit, dán-li mu rozkaz.

Zlomeni válkou a osudem zahnání s cíle,
vůdcové řeckých vojsk — když tolik míjelo roků,
15 návodem Pallady božské si zbudují koně jak horu,
pobívše žebra té stavby kol dokola fošnami z jedlí:
za šťastný návrat prý dar, jak klamnou roznesli pověst.

Losují z vybraných reků a zvolené potajmu zavrou
do temných útrob jeho a zbrojným vyplní lidem
20 vnitřek nesmírných dutin a rozsáhlé koňovo břicho.

Ostrov z pověsti známý je vidět na dohled z Tróje,
Tenedos, bohatý statky, když trójské království kvetlo —
teď jen zátoka pouhá a stanice nejistá lodím.

Plují směrem k němu a na břeh pustý se skryjí.

25 Mníme, že zmizeli z Tróje a odpluli do Řecka větrem — —
Tak již Trójská zem jest dlouhých zbavena strastí!
Brány se rozletí v ráz: nás těší v achajský tábor
vejít — teď prázdný kraj, jen pusté pobřeží mořské.
„Tady byl Dolopů zástup, zde tábořil Achilléůs krutý,
30 zde bylo jejich loďstvo, a tadyhle bývaly boje.

Někteří nad zhoubným darem, jenž určen prý Minervě panně,
žasnou, nesmírné stavbě se dívíce — — —

Thymoetés první
radí vtáhnout v město a tam jej postavit na hrad —
ať již s úmyslem lstným, ať trójský osud tak určil.
35 Avšak Kapys a jiní, kdo lepší měl rozvahu v duši,
řecký ten úskočný dar, v němž jistou tušili zradu,
kázali uvrhnout v tůň, neb zatopit pod ním a spálit,
nebo mu prorazit břicho a duté prozkoumat skryše.
Lid však neví, co počít, a třístí se v mínění různá.

Láokoón.

40 Ejhle tu Láokoón svůj velký předběhne průvod,
spěchaje s výšin hradu a zardělý zdaleka volá:

„Jaké to šílenství, ó nebozí krajané moji!

Mníte, že Řek jest pryč? Což myslíte, že je kdy jaký
bez klamu danajský dar? — Tak málo-li Ulixa znáte?

45 Buď jest řecký lid v tom dříví zavřen a ukryt,
aneb přístroj tento je zroben na naše hradby,
vidět chtě dovnitř domů a přepadnout Ílion shora,
neb je v tom jináč klam — jen nevěřte, Trójané, koni!
Buď to co buď, mám z Danaů strach, byť dávali dary!“

50 Řekl a s napětím sil své těžké zarazil kopí
dřevěné obludě v bok, jenž vazbou klenul se v oblouk.
Uvzl oštěp s chvěním a otřesem koňova břicha
zazněly dutiny skryše a duněly, jako by lkaly.

55 Nechtít to božský osud a nebýt nezapné mysli,
již by je býval přiměl, by řeckou rozbili skryši,
Trója by nyní stála, a trval bys, Priamův hrade!

Sinón.

Aj, vtom jakýs muž, jenž vzad měl svázány ruce,
od pastýřů trójských byl s křikem ke králi vlečen.
Náhle se pastýřům sám, jak kráčeli, postavil v cestu,
60 provést chtěje svůj úskok, by Řekům otevřel Tróju,
neznámý, smělé mysli, a připraven k oběma věcem:
aby buď nastrojil lest, neb jisté podlehl smrti.

Odevšad mládeže shluk kol něho se zvědavě sbíhá,
kvapně, a veškeren dav má o závod z cizince posměch.

65 Slyš teď danajskou šalbu a z jednoho zločinu jejich
poznáš všecky.

Jak tak bezbranný stál, jim na očích, na pohled zděšen,
zvolal, když po trójském davu se rozhlédl vůkol zrakem:

„Běda! Ó která země a které moře mě přijme?!

70 Aneb copak mi už, mně bídnému, konečně zbývá?

Vždyť já se Řeky žít už nemohu — nadto pak ještě
trójský lid, pln hněvu, si žádá krvavé pomsty!“

Jak tak lká, v nás mění se duch, jest tlumena všechna
prchlivost v nás — hned chceme, by děl, z čí pochází krve,
75 co by nám chtěl — nechť poví, več doufá, nechť av se zajmout.

Znenáhla odloží bázeň a praví po chvíli takto:
„Zajisté všechno ti, králi, ať cokoli nastane, řeknu,
pravdivě, aniž zapru, že pocházím z řeckého kmene —
zpředu to dím — vždyť lstivý-li los byl v neštěstí vrhl
80 Sinóna — v lichého mluvku ho nezvrhne, neřku-li v lháře.

Někdy-li ke tvým uším se doneslo v hovoru jméno
Bélovce Palaméda a známá z pověsti sláva —
ježto je zrážel z války, byl obviněn od řeckých vůdců
ze zrady nařčením křivým, ač neměl nižádné viny,
85 pak jej vydali na smrt, a teď jej mrtvého želí.

Byl jsem příbuzný jeho, a chudý otec mě poslal,
abych mu průvodcem byl hned ve svých mladistvých letech.

Dokud byl mocným králem a v radách králů měl váhu,
dotud také jsem já měl jakés vážené jméno;
90 ale když úskočný muž, král Ulixés, poháněn záštím —
nemluvím neznámou věc — jej sprovodil s tohoto světa,
tu jsem, žalostí zdrcen, svůj život v úkrytu vlekl,
s hněvem ve svém srdci, že přítel nevině zničen.

Těž jsem nemlčel, bloud, než hlásal nad nimi pomstu,
95 bude-li osud mi přát, bych do své otcovské vlasti
přišel vítězně zpět — čímž kruté zášti jsem vzbudil.

To byl zhouby mé zdroj, neb nové si Ulixés smýšlel
žaloby, jimiž mě děsil, a trousil záhadné řeči
v lidu, a viny si jist, k mé záhubě vymýšlel cestu.

obrattež! — královu říši i veškery Trójanya stihne.

Kdyby však do vašich zdí byl vašima rukama vtažen, Trójané velkou válkou se k mykénským přivalí hradbám, sami, a tento prý los pak čeká na naše vnuky.“

195 Nabyta takou šalbou a úklady Sinóna lháře víry ta lež — nás lest, nás vylhané přemohly slzy, nás, jichž Týdeův syn, jichž Achilléš, Thessalan rodem, deset nezmohlo roků ni tisíc válečných lodí.

Smrt Láokoónova.

Vtom však i jiný zjev nás překvapí, nebohé Tróy, mnohem hroznější ještě, a náhle nám rozbouří srdce:

Láokoón byv zvolen, by Neptínu vykonal oběť, zabít chtěl před oltářem, jak obvykle, velkého býka. — Aj, vtom klidným mořem se blíží — hrůza to líčit! — s míst, v nichž Tenedos jest, dvě hadů v závitech strašných, 205 na moře naléhající, a pospolu ku břehu plují. Hrudí z proudů vln jsou vztyčeni, krvavě rudé hřebeny nad vodu čnějí, a zadní konce těch hadů plují vlnami moře a hřbety se svíjejí v kruhy.

Moře se pění a šumí — a již jsou při samém břehu: 210 oči jsou podlity krví a žhoucím plamenem hoří, mrtšným jazykem svým pak lížou syčící tlamy.

Zbledneme nad tím zjevem a prchneme: útokem jistým míří na kněze přímo — však dříve se ovine každý okolo jednoho z těl dvou malých knězových synů, 215 zuřivě do něho hrýže a drásá nebohé údy.

Otce, jenž na pomoc chvátá a kopí v pravici nese, uchopí, v závitech sevrou a dvakrát ho šupinným tělem ovinou kolem boku a dvakrát okolo šíje, potom však krkem i hlavou se nad něj vysoko vztyčí.

220 Onen rukama svýma se namáhá roztrhnout kruhy, potřísněn na božském vínku jich černým jedem a slinou, strašný zdvihnuv křik, jenž k samým nebesům sahá, jak když bučí býk, jenž shodil sekyru s krku, jež jej nejistě čala, a prchá oltáři raněn.

225 Potom směrem k chrámu se plazí oba ti hadi s chvatem, a cílí k hradu, kde hrozná Minerva bydlí, načež pod kruhem štítu se ukryjí, u jejích nohou.

Trójané vtáhnou koně do města.

Tehdáž v zděšenou hruď zas nové leknutí Tróúm vnikne, a každý tvrdí, že za zločin pokutu splácí 230 po právu Láokoón, že kopím posvátné dřevo znectil a klatý oštěp mu vrazil do jeho boku. „Vtáhnem na hrad koně, a bohyni za milost prosme!“ zvolá veškeren lid.

Průlom děláme do zdi a městské bouráme hradby:
 235 všichni se mají k práci a pod nohy koňovy kladou
 válce, a lněný provaz mu napnou okolo krku.
 Již nám naši zdí jest vlečen zhoubný ten přístroj,
 který je plný zbraní — —

A píseň chlapani a dívky
 zpívají, celí šťastni, když mohou se provazu dotknout.
 240 Stoupá kůň — již ve městě jest — již nad domy strmí . . .

 Otčino, bohů sídlo, ó Ilium, dardanské hradby
 proslulé kdys! -----

Již po čtvrté kůň, hned na prahu brány,
 stanul, a v útrokách zbraň, již po čtvrté, zařinkla hlasně —
 245 my však nedbáme na nic a slepým šilenstvím hnáni,
 táhnem kletou stvůru a na hrad stavíme svatý.

Tehdáž věstila nám též Cassandra budoucí hrůzy —
 nikdy však žádný z Tróů jí nevěřil — z Foebovy vůle.

My však, nebozí lidé, jimž den ten naposled vzešel,
 po městě božské chrámy jsme zdobili slavnostním listím.

Dobytí Tróje.

250 Zatím se otočí nebe, a noc již pospíchá z moře,
 halíc v temný stín bán nebes i veškeru zemi
 zároveň s řeckou lští.

Lid trójský po celém městě
 ztichl a chabé údy mu objal hluboký spánek.

Tehdáž řecký voj plul tichým příznivým svitem
 255 mlčící zářné lúny, a na lodích v bitevním šiku
 s Teneda k známým břehům.

Když na zádi královské signál
 zaplanul, tehdáž Sinón, jež osud neblahý chránil,
 otevře závoru skrýše a vojíny zavřené v koni
 potajmu vypustí ven. — Kůň, otevřen, na světlo vrátí
 260 všecky — ti radosti plni z těch dutin dřevěných vyjdou:
 Thessandrus, Sthenelus, vůdci, a Ulixés, hrdina strašný,
 po laně spuštěném s koně, i Akamás chrabrý a Thoás,
 Pyrrhus, Péleův vnuk, též Macháón, nejprve ze všech,
 s nimi i Meneláos i Epéus, úkladu strůjce.

265 Ihned vniknou v město, jež uspal spánek a víno,
 rázem pobijí stráž, pak vpustí průlomem brány
 do města spojence své: dav vojinů smluvených s nimi.

Hektór.

Právě byl čas, když první klid všem nebohým lidem
 vzchází a z milosti boží je objímá, nade vše milý.
 270 Tu se mi ve snách zdá, jak Hektór, nanejvýš smutný,
 před mýma očima stojí a hořké prolévá slzy,

AENEIS

705 nesmírně velké hradby — kdys otčina ohnivých koní,
opustím příznivým větrem i Selinús, palmové město,
opluji Lilybaeum, jež hrozí skrytými bradly,
až pak Drepanský přístav mě uvítá, pobřeží smutné.

Tam, když v tolika bouřích jsem býval po moři stíhán,
ach, tam ztratil jsem otce, jenž ve všech strastech a trýzních
710 býval potěchou mou — tam, dobrý otče, mě mdlého
opouštíš, z takových hrůz byv vyrván — docela marně!

Ano ni Helenus věstec, ač tolik mi hrozného věstil,
tuto mi neřekl žalost, ni Harpýie, Celaenó hrozná.

To byla poslední strast — toť dlouhého bloudění konec.
715 Odtud zahnal mě bůh, když vyplul jsem, k vašemu břehu.“

Takto jim Aenéas sám, an každý naň upřeně hleděl,
vyprávěl osudy božské a veškero bloudění svoje.

Umíkl, řeč svou skončil a konečně klidu se oddal.

K N I H A I V.

Obsab: Dídó.

Dídó se radí se sestrou Annou.

Královna dlouhý už čas jsouc trýzněna mukami lásky,
chová v žilách svých bolest a tajným je sžírána ohněm.
Skvělá rekova chrabrost a skvělá původu sláva
často jí na myslí tane, a slova i líce jsou vryty
5 v srdce, a lahodný klid jest trýzní zaháněn z údů.

Sotvaže vlhký stín byl sražen s oblohy Zorou,
a když Foebův třpyt zas poznovu ozářil země,
Dídó, chorá láskou, se vyjádří k milené sestře:

„Jací to snové, Anno, mě úzkostí plní a děsí!

10 Jaký to zvláštní host sem zavítal, do naší země!

Jaká to krásná tvář, jak chrabré srdce a paže!

Věřím, že pochází z bohů — a není to nicotná víta.

Po strachu nízký duch jest patrný: Jaké to rány

osudu stíhaly jej, jak strašné vyprávěl boje! —

15 Kdyby mi úmysl můj tak nezvratně nekotvil v duši,

já že se s nikým jiným už nespojím manželským svazkem,

když již první láska mě zklamala úmrtím chotě —

kdyby se nebyl mi sňatek a svatební průvod tak zhnusil,

byl by to jedině on, s nímž mohla jsem porušit věrnost.

20 Anno, to musím přiznat, co muže mi Sychaea bratr

zavraždil nešťastného a potřásl Penáty krví,

jediný on můj rozechvěl cit, můj úmysl pevný

zviklal, a dávný žár zas cítím planouti v srdci.

25 Kéž však dříve mi zem svou nejhlubší otevře propast,
nebo at všemocný otec mě bleskem ke stínům smete,
k bledým v podsvětí stínům a v hluboké podsvětí temno,
nežli tě, Cudnosti, znectím a poruším závazky tvoje!
Kdo si mě prvý snoubil, mou životní lásku si s sebou
do hrobu vzal — nechť tedy ji má též v temnotě rovu!“
30 Dídóně vyhrkly slzy a zalily na ňadrech roucho.

Na to jí odvece Anna: „Ó nad život milá mi sestro,
celý mladý svůj věk chceš trávit v zármutku — vdova —,
nechtíc rozkoši lásky a sladkých poznání dítek?

35 Myslíš, že mrtvých duch neb popel se o tohle stará?
Aťsi už ve tvém smutku tě žádný nezískal ženich,
z Libye neb dřív z Tyru — bylť Iarbás zamítnut tebou,
také knížata jiná, jichž Afrika triumfům zvyklá
nadbytek má — což milé se snad chceš vzpíratí lásce?

Copak na myslí nemáš, v čí zemi sis volila sídlo?
40 Zde jsou gaetúlská města, v nichž lid jest nezdolný válkou,
Numidi jezdící bez uzd a nehostná Syrta tě svírá,
tady zas žíznivá poušť, kdež Barčané daleko vůkol
plní — co o válce říci, jež pořád z Tyru nám hrozí,
o hrozbách našeho bratra?

45 Jistěže vedením bohův, zvláště přízní Júnóny samé
větrek koráby trójské jsou zahánány k našemu břehu!

Jaké to spatříš město zde vyrůstat, jakou to říši
s takovým mužem, sestro: když trójské spojí se zbraně,
považ, jakými činy se púnská povznesla sláva!

50 Bohů jen o milost pros, hled' svaté oběti konat,
přítom se věnuj hostům a záminky k zdržení hledej:
dokud jsou mořské bouře, a deštivý Órión svítí,
dokud jsou rozbity lodi a počasí nepřeje plavbě!“

Láskou planoucí hrud' tím víc tou domluvou vznítí,
55 duši, jež dosud váhá, dá nádeji, utlumí ostych.

Nejdřív do chrámů chodí a k oltářům, za milost prosit,
dávají zabíjet v oběť dle obřadu obětní ovce
Cereře zákonodárné i Bakchovi otci i Foebu,
avšak Júnóně zvláště, jež pojí manželské svazky.

60 Sama pak spanilá Dídó má v pravici obětní misku,
na čelo bělostné krávy z ní lijíc doprostřed rohů,
aneb před tváří bohů se k tučným oltářům běže,
nové zabíjí žertvy a zvířatům otvírá nitro,
dovnitř dychtivě hledí a chvějné útroby zkoumá.

65 Co jí pomohou věstci? Co platny jsou modlitby vášním?
Co jest platen jí chrám? — Jí jemný jest užírán morek
žárem, a zhoubný jed jí v prsou potichu žije.
Hoří prudkou vášní a těká nebohá Dídó
šíleně celým městem jak šípem střelená laňka,
70 po níž zdaleka pastýř, jak bezpečně po lesích krétských
běhá, na lovu střílí, a nevěda, že ji už rasil,
nechá v ní perutou střelu — laň prchá krétskými hvozdy,
avšak smrtící šíp jí věži zaboden v boku.

Častěji středem města si s sebou Aenéa vodí,

lěcemi — spustila s mraků a hromem vzbouřila nebe.

Všichni se rozprchnou lovci, a temno je zakryje noční,
trójský vůdce a Dídó však vejdou do těžé sluje:

125 já tam přítomna budu, a jestliže souhlasíš se mnou,
dám mu ji v stálý sňatek, a patřit bude jen jemu.
Tam bude jejich svatba.“

A nijak se nevzpírá Venus,
nýbrž s úsměvem kývne — vždyť poznala Júnónin úskok.

Lov.

Vtom již Zora se zdvihne a opustí Okean proudný:
130 hned jak zazáří světlo, z bran města jde vybrané mužstvo,
tenata nesouc a sítě a oštěpy širokých hrotů,
vyrazí africká jízda a větřících ohařů smečka.

Čeká púnská šlechta svou paní na prahu síně,
v které mešká dlouho, též ohnivý stojí tu hřebec,
135 vyšňořen nachem a zlatem a do uzdy zpěněné kouše.

Konečně vyšla i Dídó, a s ní šel veliký zástup,
oděna v nachový plášť, jež vyšitý lemoval okraj.

Zlatý nese si toul, vlas zlatou sevřen je sítkou,
vespod pak nachový šat jí zlaté spinadlo spiná.

140 Také průvodci trójsí, zvláště Iúlus radosti plný,
kráčejí.

Aenéás sám, jenž nad druhé všecky je krásný,
připojí k nim své sbory a sám se k nim za druha přidá.

Jako když zimní byt, svou Lykii s proudivým Xanthem,
145 opouští na jaře Foebus, jda na Délos, mateřskou zemi,
opět tam zahájí tance, a okolo oltářů hlučí
barvení Agathyrsi a Dryopů sbory a Krétů.

Sám pak po Kynthu kráčí a věnci vlající kadeř
ozdobně vavřínem hebkým a ovíjí čelenkou zlatou.
Šípy mu na plecích chřestí.

A neměně bujaře kráčel
150 Aenéás, taký půvab mu zářil s velebné tváře.

Když pak vysokých hor již dospěli, k bezcestným houštím,
aj, vtom gazely divé se s temen skalisek vrhnou,
skáčí se hřbetu hor, však jeleni se strany druhé
běží širou plání a v divém kvapu se shluknou
155 ve stádo plné prachu a horských se vzdalují lesů.

Chlapec však Askanius, pln jáсотu, s koníkem bujným
uprostřed údolí skáče a předjíždí tyto i ony,
modle se s vroucím přáním, by ze středu plaché té zvěře
sestoupil ryšavý lev neb divoký zpěněný kanec.

160 Zatím prudkým hřměním se bouřit počíná nebe:
vzápětí strhne se bouře a s hustými kroupami liják.

Tyrští průvodci všichni a zároveň junáci trójsí,
s nimi i Venušin vnuk, rod Dardanův, hledají v poli,
zděšení, úkrytů různých — i říjí se bystriny s vrchů.

165 Dídó s trójským vůdcem však vejdou do těžce sluje:
Vtom již Zem své znamení dá, s ní bohyně sňatků
Júnó — zazáří blesky i obloha, svědkyně svatby,
na vrších vysokých hor pak hlasitě zahoukly nymfy.

Den ten smrti byl zdroj — byl prvním počátkem pohrom,
170 vždyť již nebohá Dídó ni na slušnost nedá ni pověst,
neboť tento svůj styk již nemá za lásku tajnou,
sňatkem ji zvouc — svůj hřích tím jménem zastříti hledíc.

Pověst. Iarbás.

Po velkých Libye městech tu najednou obchází Pověst,
Pověst, již žádná z příšer se rychlostí nemůže rovnat,
175 poněvadž rychlostí roste a chůzí nabývá síly,
nesmělá zprvu a malá, však záhy se do výše zvedne,
nohama po zemi kráčí a v mracích ukrývá hlavu.
Neboť prý rodička Zem, jsouc na bohy zjitřena hněvem,
po Koiu, po Enkeladu ji zrodila, poslední sestru,
180 nohou nadmíru rychlých a křidel hbitosti velké,
netvor velký, hrozný — a kolik má po těle peří,
tolik — divoucí div — má pod nimi slídivých očí,
jazyků v mluvících ústech a tolikéž vztyčených uší.

Uprostřed nebe a země se temnem za noci vznáší,
185 šustíc, a k sladkému spánku svých víček nesklání nikdy.
Za světla sedí slídíc buď na střeších vysokých domů,
aneb na vrchu věží, a děsí veliká města,
výmysly mluvíc i lež, však také zvěstujíc pravdu.

Pověst ta různou řečí i tenkrát plnila lidstvo,
190 zlovlně hlásajíc všude i skutečné věci i klamně:
Prý kys Aenéas přišel, jenž z trójské pochází krve,
jemu že sličná Dídó se sňatkem ráčila zadat,
teď prý po celou zimu, ač dlouhou, v rozkoších žiji,
oddáni mrzkým chťicům, a o své nedbají říše.
195 Všude ta bohyně hnusná to rozsévá po ústech mužů.

Potom však zaměří běh též k Jarbovi, Gaetúlů králi,
řečmi mu bouří srdce a prudké zjitřuje hněvy.

On byv z libyjské nymfy, již Hammón unesl, zrozen,
Jovovi velkých sto chrámů a také oltářů tolik
200 vystavěl v širé své říši a strážný mu zasvětil oheň,
věčnou bohů to stráž.

Tam stále je obětní krví
zkropena zem, jest chrámový práh pln všelikých věnců.

Ten tedy, bez sebe hněvem, a zjitřen neblahou zvěstí,
vpopředí oltáře stoje a na očích samého boha,
205 ruce prý s prosbou zdvihl a takto se k Jovovi modlil
horoucně: „Jove ty náš, ó všemocný, jemuž lid maurský
nyní ulévá víno, když na pestrých lehátkách kvasí,
vidíš tu věc? Což, Jove, když metáš s oblohy blesky,
lichý strach má svět? — Jsou slepé v oblacích ohně,
210 které lekají lid, jen nicotné budíce hřmění?”

Žena, jež bloudila světem a v našich krajích si skrovné
za plat zřídila město, již břeh jsem popustil k orbě,

580 z pochvy a v tentýž mžik tou ocelí přesekne lano.
 U všech je stejný zápal, i popadnou věci a běží.
 Již byl vyprázdněn břeh, již loďmi je zakryto moře:
 veslem čeří pěny a modrou hladinu brázdí.

Didónina sebevražda.

Opustí zlaté lůžko i Tithóna, manžela svého,
 585 Zora a po všech zemích zas nové rozsévá světlo.
 Vidouc Dídó s hradu, jak den se již počíná bělat,
 a jak korábů řad již plnými plachtami pluje,
 jak jest prázdny břeh, jak veslař v přístavě žádný,
 ve svou ladnou hruď ráz na ráz rukama bije,
 590 zlatý si trhající vlas: „Což při Jovu vskutku ten tulák,
 zvolala, „odejde odsud a naši se vysměje moci?
 Copak se nezbíjí lid? — Proč vesměs z celého města
 rychle se nežene za ním a nestrhne koráby z lodnic?
 Honem! Pochodně sem, sem zbraň! Již chopte se vesel!

595 Copak to mluvím? Kde jsem? Což mate mi šílenství rozum? —
 Ubohá! Teprve teď tím zrádným jednáním trpíš?
 K tomu byl čas, když dávalas trůn! Toť věrná ta ruka
 člověka, jenž prý má své otcovské Penáty s sebou,
 který starého otce prý na svá bedra si vložil!

600 Zdali jsem nemohla já jej vyrvat soudruhům jeho,
 rozsápat, rozmetat v tuň, dát druhy i samého Júla

pobít a vlastnímu otci ho na stůl předložit k jídlu?

Byl však jist ten boj svým výsledkem? — Kdyby i nebyl!
 Z koho jsem měla mít strach, chtěj umřítí? — Měla jsem spálit
 605 tábor a zapálit loďstvo a zároveň otce a syna
 vyhubit se vším rodem a potom v plamen se vrhnout!

Sóle, jenž každý čin svým světlem na světě vidíš,
 strůjkyně milostných trýzní a svědkyně, královská Júnó,
 Hekato, vzývaná v městech, když noc jest, na křižovatkách,
 610 hříchů mstitelky, Dýry, a bohové Elissy mroucí,
 obraťte pozornost svou, jak zasloužím, k těmto mým mukám!
 Vyslyšte tuto mou prosbu: Když nutno je, aby ta bídná
 hlava se dostala v přístav a k pevné připlula zemi,
 ten-li je vytčen mu cíl, když Jovův osud tak žádá,
 615 aspoň ať chrabří lid jej souží válkou a boji,
 ať jest ze země štván, ať z náručí synova vyrván
 za pomoc musí žebrot a nehodnou zhoubu svých druhů
 vidí, ať nečestný mír jest konečně donucen přijmout,
 a ať sladkému žití a vládě se neteší dlouho,
 620 nýbrž ať před časem padne a nepohřben zůstane v písku!
 Toť má prosba, ten hlas již naposled vylévám s krví. —

Vy však, Tyřané moji, i kmen ten i potomstvo všecko
 záštím stíhejte vždycky, ten vděk mým prokažte kostem!
 Nebudíž žádných smluv, též lásky těm národům nikdy!

625 Nechat nějaký mstitel se z našich narodí kostí,
který mečem i ohněm by dardanskou osadu stíhal,
teď neb v pozdější čas, jak síly se naleznou k tomu!
Břeh buď na úkor břehu, a vodám vody, zbraň zbrani,
boj buď jim, buď potomkům jich — toť kletba je moje.“

630 Práví a zjitřený duch jest zmítán na všechny strany,
neboť skončit hledí co nejdřív protivný život.

Stručně pak osloví Barku, jež bývala Sychaevu chůvou,
neboť z její chůvy je v dávné vlasti jen popel.

635 „Poslyš, milená chůvo, mou sestru mi zavolej, Annu,
řekni, ať říčnou vodou si neváhá pokropit tělo,
ať sem přivede ovce a určené k očištění věci,
potom ať přijde! — Ty skrání hled' svatým si ověncit vínkem!
Oběť v úmyslu mám, již řádně jsem počala ondy,
vykonat styžskému Jovu a trampotám učinit konec —
640 hranici s dardanskou hlavou chci také plamenům dátí.“

Řekla, i spěchá chůva, jak stařenka spěchatí může.

Dídó v zimničím chvatu a zšilelá úmyslem strašným,
zrakem krvavým koulí, a tvář, jež všecka se třese,
skvnmami podlitu majíc, a bledá blízkostí smrti,
645 vrazí do nitra domu, kde vysoká hranice stojí,
vystoupí na její vrch jak zběsilá, vytrhne z pochvy
dardanský meč, jenž na tento cíl kdys vyžádán nebyl.

Jakmile Aeněův šat, jak známé spatřila lůžko,
v slzách a vzpomínkách trpkých jen krátkou prodlela dobu,
650 potom na lůžko klesla a naposled mluvila takto:

„Památky, kdys tak drahé, když osud a bozi mi přáli,
přijměte teď mou duši a muk těch hrozných mě zbavte!

Konec, života běh jsem skončila, určený losem,
můj pak vznešený stín již do říše temnoty půjde. — —

655 Město jsem zřídila slavné, své vlastní viděla hradby,
za muže vzala jsem pomstu, a ztrestán vražedník bratr —
šťastná, ach jak šťastná — jen nemělo nikdy sem připlout
neblahé dardanské loďstvo a našich břehů se dotknout!“

660 Vtiskla pak v podušku líce a pravila: „Bez pomsty zemru,
chci však zemřít takto, nechť tak, nechť takto jdu k stínům!

A ten krutý Dardan ať žár ten s hladiny vidí,
poselství naší smrti a neblahé znamení jemu!“

Praví, a za těchto slov již zhlédnou služebné ženy,
jak již pod mečem klesá, jak vřelou kypící krvi
665 pění se meč, jak ruce se rdí.

Hned pronikne pokřik
do hrdých v paláci síni, a po městě zděšeném bouří
Pověst, a lkání a vzlykot a ženské hořekování
v každém se ozývá domě, a celé ovzduší hlasným
kvílením nejinak zní, než kdyby se nepřátel vpádem
670 Karthágó kácela v prach neb dávný Tyros, a po všech
střechách lidí a bohů se válel zuřivý plamen.

Obsah Aeneidy.

Příčiny Junonina hněvu

- 1 O bojích zpívám a reku, jenž první z krajiny trójské
připlul jak uprchlík k italské pevnině, k lavinským břehům,
osudem hnán; vždyť dlouho jej po zemích štvála i mořích
božská moc: hněv Junony kruté, jenž nedal se smířit.
- 5 Mnoho též vytrpěl válkou, než mohl tam založit město,
usídlit v Latii bohy: tak povstal latinský národ,
pradávní otcové albští a římské vysoké hradby.
Příčiny, Múzo, mi zjev, jaký úmysl Junoně zmařen,
mocné královně bohů, a pro jakou stíhala bolest
- 10 muže tak znamenitého, že musel vytrpět tolik
strastí a běd – což takový hněv je u bohů možný?
Bývalo dávné město, kdys osada Tyřanů, proti
Itálii a daleko od ústí Tiberu, mocné
Kartágo, bohaté jméním a ukrutně dychtivé války.
- 15 Toto jediné město prý Juno v oblíbě měla
nad všechny ostatní země: svou výzbroj tam měla a též tam
její byl vůz. Již tehdy si horoucně přávala, aby
Kartágo národům vládlo, ač jestli to dovolí osud,
neboť slyšela o tom, že vyrůstá potomstvo z trójské
- 20 krve, jež tyrské hradby má vyvrátit, z něho že vzejde
národ ve válce zdatný a vládnoucí světu, jenž bude
zkázou Libye – takto prý určily Sudičky mocné.
Toho se Juno bála a v paměti měla též válku,
kterou u Tróje vedla zvlášť pro drahé Argy. A také
- 25 všechny příčiny hněvu a ukrutné bolesti srdce
dosud jí nevyšly z mysli: tkví uložen hluboko v srdci
onen Paridův soud, ta potupa zhrzené krásy,
protivné plémě a únos i poctění Ganymédovo.
Juno vznícena tím pak zmítala po celém moři
- 30 Trójany, po Řecích zbylé a do krutém Achilleovi

bloudili po všech mořích, svým neblahým osudem hnáni.
Tolik to námahy stálo, než římský se vytvořil národ!

Mořská bouře

- Když už sicilská zem jim zmizela z očí, když pluli
35 vesele, kovaná příď když brázdila zpěněné moře,
Juno živila v srdci bol věčný a mluvila k sobě:
„Já se mám zřítí svých plánů a podlehnout, mně že už nelze
odvrátit trójského krále a oddálit od Itálie?
Ovšem, osud mi brání! Však Pallas – ta sežehnout mohla
40 Řekům veškeré loďstvo a je pak potopit v moři
pro jeden šilný čin, jež spáchal Oileúv Aiás?
Sama hned ohnivým Jovovým bleskem mrštila z mraků,
všechno jim rozmetla loďstvo a vzbouřila hladinu vichrem,
jemu jím proklála hrud, z níž dýchaly plameny žhavé,
45 potom ho do víru strhla a vrazila na ostrou skálu;
já však, jež kráčím s pýchou jak mocná královna bohů,
Jovova sestra a choť, já s jediným národem válčím
po tolik let! Což bude kdo ještě Junonu božskou
vzývat neb na můj oltář pln pokory položí oběť?“
50 Takto co v planoucím srdci ta bohyně přemítá, rychle
zamiří do Aiolie, v kraj deštivých mraků a přijde
do míst bouřlivých větrů. Král Aiolos v rozlehlé sluji
odpor těch vzpurných větrů a vytí ječivých vichřic
mocí na uzdě drží a pouty je v žaláři krotí.
55 Větrů hněvivý vzdor v těch skalínách bouří a z hory
slyšet je mohutný jekot – sám Aiolos na strměm místě
sedí a žezlem krotí ty jejich výbuchy vzteklé.
Kdyby to nedělal snad, pak hluboké nebe i země
s mořem by rozmetly prudce a s sebou je vláčely vzduchem.

- (8) 60 Všemocný otec však z toho měl strach, a proto ty větry
uzavřel v jeskyni temné a na ně naválil spoustu
vysokých hor, též krále jim dal, ianě doveďe

úmluvy jisté jim přitáhnout uzdu neb na rozkaz opět
povolit. K němu teď Juno se s prosbou ozvala takto:

- 65 „Airole, otec bohů a vladař všech lidí ti svěřil
moc, abys konejšil vlny a opět je rozbouřil větrem:
národ mně nepřátelský se plaví Tyrrhénským mořem,
Ílion do Itálie a zdeptané Penáty veze;
nažeň do větrů sílu, ty koráby potop a přikryj
70 vlnami, nebo je rozptyl a mrtvoly rozmetej mořem.
Vždyť já čtrnáct mám nymf a všechny jsou spanilé krásou,
nejkrásnější však z nich svým půvabem, Déiopeiu,
dám ti v trvalý sňatek a patřit bude jen tobě;
za tak veliký záslužný čin ta prožije s tebou
75 všechna svá léta a otcem tě učiní překrásných dítek.“
Na to jí Aiolos praví: „Je na tobě, královno, zkoumat,
co by sis měla přát – já mohu jen splnit tvůj rozkaz.
Vždyť ty mi všechnu moc, i žezlo a Jovovu přízeň
sjednáváš, svoluješ mi též zasedat k hostinám bohů,
80 ty mě vladařem činiš všech mračen i bouří a vichřic.“
Sotva to řekl, hned obrátil žezlo a úderem jeho
na bok nachýlí horu – a větry hned v bojovém šiku
vyrazí, kudy dán průchod, a řítí se, po souši dují
vírem, pak na moře vpadnou a celé je z největších hlubin
85 rozvíří, Euros i Notos i Africus bouřemi hojný:
vzápětí mohutné vlny již hladinou ku břehu valí –
strhne se veslařů ryk, zní praskání provazů lodních.
Vzápětí shluklé mraky již odejmou Trójanům z očí
oblohu jasnou i den, noc černá si na moře lehne.
90 Zahřměla nebeská bář, blesk za bleskem nebem se mihá,
ze všeho na plavce v lodi už sahají chapadla smrti.
Najednou Aeneovi tou hrůzou poklesnou údy:
zalká a obě dvě dlaně již vztahuje k nebeským hvězdám,
takto hlasitě volá: „Ach tisíckrát šťastnější, kterým

Aeneas vypravuje

o svých osudech.

Pád Tróje

Utichli okolo všichni a napjatě hleděli na něj.

Aeneas tedy začal a vysoko z lehátka mluvil:

„Královno, velíš mi obnovit bol, ježž vylíčit nelze,
jak nám Řekové zničili říši a žalostné naše

- 5 království – vždyť já sám jsem spatřil ty hrůzy a měl jsem
v nich i velikou účast. Kdo mohl by tohle vše líčit,
aniž by zdržel se slz, ať byl by to z Dolopů někdo
nebo z Myrmidonů, či tvrdého Ulixa voják.
Ale už vlahá noc se z oblohy snáší a hvězdy
10 zapadající zvou k spánku. Když ale tolik si přeješ
poznat náš osud a vyslechnout stručně i poslední trójské
strasti, ač hrozí se vzpomínek duch a vzpírá se nářku,
začínám.“

Dřevěný kůň

- Zlomeni válkou a osudem od cíle hnáni
vůdcové řeckých vojsk, když tolik už míjelo roků,
15 božským Pallady umem si zbudují koně jak horu,
a pak žebra té stavby též pobijí fošnami z jedlí,
na oko za šťastný návrat to dar, jak pověst se šíří.
Losují z vybraných reků a zvolené potají zavrou
do temných útrob koně a nesmírně dutiny břicha
20 vyplní částí vojska, však důkladně ozbrojeného.

- Tenedos v dohledu je, ten ostrov velice známý
z pověsti, bohatý statky, když trvala priamská říše,
nyní jen zátoka pouhá a stanice nespolehlivá
pro lodě; tam teď plují a skryjí se na pustém břehu.
25 Myslíme, že jsou pryč, že po větru do Mykén pluli,
celé že pobřeží trójské je zbaveno dlouhých těch strastí.
Otevřem bránv – nás těší teď vstupovat v achajský tábor,

- vidět ta prázdná místa a pustá pobřeží. „Tady vojska Dolopů byla, zde tábořil Achilles krutý,
30 tady byl lodní prostor, zde bitvy se sváděly.“ Část jich žasne nad zhoubným darem, jenž panenské Minervě určen, diví se velikosti koně. Je Thymoités vybízeli první koně do města vtáhnout a tam je umístil na hrad, ať to byl úmysl lstivý, ať trójský to přinášel osud.
35 Avšak Kapys a jiní, kdo lepší měl rozvahu v mysli, řecký ten úskočný dar, v němž tušili úklady řecké, kázali do moře svrhnout neb zatopit pod ním a spálit, nebo mu prorazit dutiny břicha a prozkoumat skrýše. Dav ale neví, co počít, a tříští se v mínění různá.

Láokoón

- 40 Najednou Láokoón, jež provázeli veliký zástup, seběhne z výšin hradu jak první a zdaleka volá rozpálen: „Občané, běda, ach jaké to šílenství velké! Věříte snad, že nepřítel odplul? Či myslíte, že je bez klamu danajský dar? Tak špatně Ulixa znáte?
45 Buďte Řekové jsou v tom koni zavřeni, skryti, anebo tento nástroj je pořízen na naše hradby, aby se do domů díval a na město udeřil shora, či je v tom jiná úskok – jen nevěřte, Trójané, koni! Ať je to co chce, mám z Danaů strach, i dary když nesou!“
50 Řekl, a s mohutnou silou své kopí obrovské vrazil do břicha toho koně, jež vazbou se klenulo v oblouk. Uvázlo s chvěním to kopí a otřesem koňského lůna zazněly dutiny skrýše a duněly, jako by lkaly. Nechtít to božský osud a nebýt nejapné mysli,
55 byl by je přiměl, aby již rozbili řecké ty skrýše: Trója by nyní stála a trval bys, Priamův hrad!

Sinón

- Hle, vtom mladého muže, jenž ruce měl spoutané vzadu, vleče s velikým křikem shluk trójských pastýřů k vládci; sám jim ten neznámý do cesty vstoupil, aby buď mohl
60 provést svůj úskok a Řekům zde Tróju otevřít – tak byl odvážný v mysli a připraven zcela k těm oběma věcem: buď aby nastrojil úskok, neb najisto podlehl smrti.
Odevšad trójská mládež kol něho se seběhne v touze po podívané a tropí si posměch ze zajatého.
65 Slyš teď danajskou šalbu a z jednoho zločinu jejich poznáš je všechny.
Jak tak bezbranný stanul jim na očích, napohled zděšen, a když po trójských šicích se očima rozhlédl, zvolal: „Běda, která teď země a které as moře mě může
70 přijmout? Anebo co mně, tak bédnému, nakonec zbývá? Nikde už pro mne není zde u Řeků místo, a navíc Trójané plní hněvu si žádají krvavou pomstu.“
Jak tak úpi, v nás lomí se duch, je ztlumena všechna prchlivost. Vybidnem ho, ať řekne, z čí pochází krve,
75 co nám nese – ať vědom si je, jak se zajatci věří!
Zajatec odloží bázeň a konečně promluví: „Králi, po pravdě řeknu ti vše, ať cokoli stane se, nechci popřít, že pocházím z řeckého kmene, to nejdřív, a jestli učinil ze Sinóna zlý osud bédného muže,
80 v planého mluvku ho nemůže změnit, neřku-li v lháře!
Jestli snad v hovoru někdy se k sluchu ti doneslo jméno Bélouve Palaméda a z pověstí proslulá sláva – protože zrázel je z války, byl obviněn od řeckých vůdců ze zrady nařčením křivým – ač bez viny, přece ho oni
85 později vydali na smrt a nyní jej mrtvého želí.
Byl jsem příbuzný jeho a chudý mé otec sem poslal, abych mu průvodcem byl, hned ve svých mladistvých letech.

Dokud byl mocným králem a skvěl se v poradách králů,
dotud jsem měl i já vždy nemalé jméno a poctu;
90 ale když úskočný muž, rek Odysseus, v řevnivém záští
(neříkám neznámou věc) jej sprovodil z tohoto světa,
byl jsem tím zdrcen a život jsem v ústraní vlek a v žalu,
s velikou nevolí v srdci, že přítel nevinně padl.
Také jsem nemlčel, bloud, a pomstu jsem sliboval, jestli
95 osud mi příznivý bude a já se zas do vlasti, do Arg,
navrátím jako vítěz – tím nenávisť krutou jsem vzbudil.
První to zdroj byl mé zkázy, vždyť Odysseus stále mě děsil
novými obviněními a trousil záhadné řeči
u lidí, vědom si viny, a prostředky hledal k mé zhoubě.
100 Nedal si pokoje dřív, až pomoci Kalchanta věštce – – –
proč však tu nemilou věc já opět vám nadarmo líčím?
Máte-li o všech Řecích vždy stejné mínění, proč vás
zdržuji? Stačí to jméno – být Řekem, nuž sáhněte k trestu!
Tak by to Odysseus chtěl – a králové zaplatí za to
105 skvěle.“

Tu teprve prahneme zvidat a příčiny hledat,
neznalí uskoků řeckých a takových zločinů. Mluvil
jakoby v obavách dál a takto s přetvářkou bájil:
„Častokrát Řekové chtěli již opustit Tróju a odplout,
znaveni dlouhou válkou, již toužili odejít odtud
110 (kéž to i provedli!), vždy však je zdržela nevlídná bouře
na moři; chtěli už plout, zas jižní je odstrašil vítr.
Zvláště když stál už ten kůň, jenž z dříví byl javorového
srouben, vtom bouřlivý liják se rozhučel po celém nebi.
Pošleme Eurypyla v té úzkosti zeptat se Foiba
115 na radu, ten však z chrámu zvěst neblahou přinesl: ‚Krví
větry jste usmířili a zabitím dívky, když tam jste
poprvé k trójským břehům se, Řekové, dostali – krví
nutno zas hledat návrat a milost si vykoupit řeckým
životem.‘ Když ten výrok se donesl do uší lidu,

120 strnuli, ledová hrůza jim pronikla do dřene kostí,
na koho čeká ten osud a koho si Apollón žádá.

Tenkrát s velikým hlukem tam Ithačan přivedl věštce
Kalchanta do středu vojska a s důrazem nutil ho zjevit,
jaká je božská ta vůle. Již tehdy mi věštili mnozí
125 krutou lest pletichářovu – mou budoucnost viděli v duchu.
Věstec po deset dní byl zamlklý, tajně se tvářil,
nechtěl nikoho z nás svým sdělením vydávat na smrt.
Konečně Ulixes stěží ho donutil velikým křikem,
aby, jak smluveno, mluvil a mne určil za obět. Všichni
130 souhlasili, a čeho se pro sebe obával každý,
když se pak změnilo ke zkáze jiného, to ovšem snesli.
Přišel již prokletý den, již obět chystána byla:
slaná mouka a okolo skrání též připraven vínek.

Tu jsem se vytrhl smrti, to přiznávám, pouta jsem zlomil,
135 v močálu plném bahna já v rákosí skryl jsem se v noci,
co by jen odpluli odtud – jen jestliže odplují vskutku.
Teď už naději nemám, že starou svou otčinu spatřím,
ani své líbezné děti a především drahého otce:
patrně pro můj útěk se *na nich* Řekové pomstí,
140 a tak odčiní smrtí těch ubohých tuto mou vinu.

Proto tě při bozích v nebi a při božstvech znajících pravdu,
pro věrnost neporušenou, jež přece snad doposud někde
v lidech smrtelných bývá, ty nad tak velkými strastmi
smiluj se, prosím, a smiluj se nad duši trpící křivdou!“
145 Darujem život těm slzám a navíc ho litujem. I sám
Priamos nařídí první, ať zajatci sejmeme ta těsná
pouta z rukou, a takto naň promluví vlídnými slovy:
„Ať už kdokoli jsi, pusť z mysli ty ztracené Řeky!
Budeš teď náš! Však vylož mi pravdivě, nač se tě zeptám:
150 Nač toho velkého koně tu stavěli? Kdo na to přišel?
Copak tím chtějí? Snad úmysl zbožný? Či válečný přístroj?“

On pak, v úskocích mistr a v řeckém umění klamat,
ke hvězdám zdvihne ruce již bez pout a praví: „Vás volám
za svědky, věčné vy ohně, vy božské moci, jež nelze
155 klamat, i oltáře volám a rovněž prokleté meče,
kterým jsem unikl, a vínek, jež nesl jsem jakožto žertva:
smím se už nyní zbavit těch posvátných závazků k Řekům,
smím k nim už nenávisť chovat a vynést na světlo všechno,
cokoli skrývají – mne už nevážou zákony vlasti.

160 Ty jen mi ve slově stůj, šetr věrnosti, Trójo, když budeš
ušetřena, vždyť mnoho ti splatím, povím-li pravdu.

Všechna naděje Řeků a důvěra v začatou válku
mívala pevný základ vždy v Palladě, ale co z chrámu
osudný bohynin obraz si troufali uloupit hříšný
165 Týdeův syn a Odysseus, zločinů strůjce, když napřed
zabili všechny strážce, co hlídali výšiny hradu;
popadli posvátnou sochu a rukama zkrvavenýma
a odvážnou drzostí dotkli se vínků božské té panny.

Od té chvíle pak slábla a mizela naděje všechna
170 Řeků, zlomeny síly, duch bohynin odvrácen od nich.
Neklamné znamení toho jim Athéna zázrakem dala:
sotvaže obraz byl v táboře postaven, strnule upřel
hněvivý zrak, vzplál v očích mu žár a po údech sláný
stíkal mu pot, pak (divoucí div!) sám obraz se třikrát
175 vymrštil ze země vzhůru a štít i oštěp se třásl.

Vzápětí věští jim Kalchás, ať zkusí to po moři prchnout:
Trója že řeckou zbraní se nemůže vyvrátit, leč když
z Argu si přinesou příznivou věštbu a přivezou nazpět
sochu, již po moři předtím si odvezli na oblých lodích.
180 I když teď po větru pluli a směřují k Mykénám doma,
pomoc bohů a zbraně tam shánějí, brzy však náhle
po moři budou tu zas – tak znamení vyložil Kalchás.

Proto tam na pokyn věštcův šli *koně* postavit za tu
sochu a urážku božstva, čímž měl se ten neblahý zločin

185 smířit. Tu obrovskou stavbu dal proto sroubením trámů
Kalchás tak vysoko zvednout a vztyčit až k obloze, aby
nemohla projít vám bránou a na hrad být vtažena, ani
nadále občany chránit, jak dřívější Palladin obraz.

Jestli však Minervě dar z vás někdo poškodí, potom
190 strašná záhuba stihne kmen Frygů a priamskou říši
(spíše ať bohové dříve to prokletí obrátí na něj!).

Jestli však do města k vám kůň vašima rukama přijde,
Asie s velikou válkou se přivalí k mykénským hradbám,
potom však tento osud prý čeká na vaše vnuky.“

195 Úklady takovými a zrádného Sinóna šalbou
my jsme věřili tomu: nás lest, nás přemohly vylhané slzy,
nás, jež Týdeův syn, jež thessalský Achilleus, ani
deset nezmohlo roků, ni tisíc válečných lodí.

Smrt Láokontova

Vtom však i jiný zjev nás ubohé překvapí navíc,
200 mnohem hroznější ještě, a náhle nám rozbouří srdce.
Láokoón, kněz určený losem, měl vykonat oběť
Neptunovi, chtěl před oltářem, jak obvykle, zabít
velkého býka. Vtom po klidném moři (já s hrůzou to říkám)
ze směru od Tenedu dva hadi v závitech strašných
205 vrhnou se do mořských vln a společně ke břehu míří.
Hrudí ze vzdutých proudů jsou vztyčeni, krvavě rudé
hřebený nad vodou čnějí, však zadní konce těch hadů
mořskými vlnami plují a hřbety se svíjejí v kruhy.
Moře se pění a šumí, již hadi se pevniny dotkli:
210 oči podlité krví jim žhavými plameny hoří,
mrštnými jazyky lížou ty příšery syčící tlamy.

Zbledneme nad tím zjevem a prcháme: útokem přímým
ženou se k Láokontu, však dříve se ovine každý
okolo jednoho z těl té dvojice knězových synů,
215 zuřivě do něho kouše a drásá mu nebohé údy.

Kněze, jenž na pomoc spěchal a kopí si nesl, vtom oba
uchopí, v závitech sevrou a těly šupinatými
dvakrát ho ovinou v boku a dvakrát okolo šije,
potom však krkem i hlavou se vysoko nad něho vztyčí.

220 Ubožák rukama přitom se namáhá roztrhnout kruhy,
potřísněn na vínku hnísem a zčernalým jedem těch hadů,
přitom strašlivý křik až ke hvězdám zdvíhá, tak jako
příšerně bučící býk, jenž odhodil sekyru z krku,
která ho nejistě řala, a oltáři uniká raněn.

225 Potom zas rychle ti hadi se odpláží do výše k chrámu,
oba dva směřují k hradu, kde ukrutná Minerva sídlí,
a tam pod kruhem štítu se ukryjí, u jejích nohou.

Trójané vtáhnou koně do města

Do hrudi zděšené tehdy zas nová hrůza všem vnikla:

na to však říkají hned, že právem za zločin pyká

230 Láokoón, když zneuctil kopím to posvátné dřevo
a když pak zločinný oštěp tu koni do boku vrazil.
Proto volají: „Koně už vtáhněme na hrad a prosme
bohyni o milost!“

Prolomíme hned zeď, čímž otevřem městské ty hradby;

235 všichni se do práce dají, hned koni pod nohy kladou
válce a lňný provaz mu napnou okolo krku.

A již otvorem v hradbě ten nástroj osudný stoupá
na zdi, naplněn vojskem. I zpívají chlapci a dívky
posvátné písně a šťastní, když mohou se provazu dotknout.

240 Šine se vzhůru ten kůň, už je ve vnitřním městě a hrozí.
Otčino, sídlo bohů, ó Trójo, vy dardanské hradby,
proslulé válkou! Kůň již počtvrté klopýtá v bráně,
v útrobách počtvrté již v něm zaznělo řinčení zbraní.

My však nedbáme na nic a slepým šílenstvím hnání

245 táhnem tu neblahou stvůru, ji stavíme na svatém hradě.

Tehdy věštila nám i Cassandra budoucí osud,
nikdy však z Foibovy vůle jí Trójané neuvěřili.
My ale, ubozí lidé, ach, pro něž den onen byl ze všech
poslední, po městě chrámy jsme zdobili slavnostním listím.

Dobytí Tróje

250 Zatím se otočí nebe a noc již přikvačí z moře,
zahalí temným stínem bář nebeskou, zemi a rovněž
řecký ten úskok; již Trójané porůznu po městě ztichli,
ulehli si a zemdlených údů již zmocnil se spánek.

Tehdy už řecké vojsko k nám plulo na lodích v šiku

255 z Tenedu, hotové k boji, a v přátelském mlčení luny
mířilo ke známým břehům; když vyšlehlo z královny lodi
znamení, tehdy Sinón, jež osud neblahý chránil,
otevře závoru skrýše a vojáky zavřen v koni
vypustí potají ven. Kůň otevřen na světlo vrátí

260 všechny, ti z dřevěných dutin se s radostí vyhrnou – doň
po lanu spuštěném sklouznou: je mezi prvními lékař
Macháón, po něm hned další – sám Odysseus, bojovník hrozný,
Thessandros, Sthenelos, vůdci, též Akamás, Thoás a Pyrrhos,
Péleův vnuk, král Meneláos a úkladu strůjce

265 Epeios; do města vniknou, jež podlehlo spánku a vínu,
usmrtí strážce, hned otevrou brány a všechny své druhy
přijmou a s nimi se přiřadí k šikům již smluveným s námi.

Hektór

Právě byl čas, kdy začíná ubohým smrtelným lidem
první klid noční a z milosti bohů se připlíží, velmi

270 vítaný. Ve snách vidím, jak přímo mi před zraky stojí
Hektór, velice smutný, a proudem prolévá slzy,
jako když vláčen byl koňmi a v tváři byl krvavým prachem
umazán, opuchlé nohy mu naveskrz pronikl řemen.

Didonina láska k Aeneovi

Královna dlouhý už čas je trýzněna mukami lásky,
živí v žilách svou bolest a tajným ohněm se šířá.
Skvělá rekova chrabrost a skvělá původu sláva
stále jí na mysli tane, tvář jeho i slova se pevně

5 do srdce vtiskla a trýzeň klid lahodný odnímá údům.

Foibovo světlo ráno už země zas ozařovalo,
Jitřenka vlhké stíny už zahнала z oblohy, když tu
Dido, nemocná láskou, tak osloví oddanou sestru:

„Jaké to sny, má Anno, mě děsí a úzkostí plní!

10 Jaký to zvláštní host sem do domu našeho přišel!

Jaký to půvabný zjev, jak chrabrý a statečný v boji!

Věřím, že pochází z bohů, a není to lichá jen víra!

Po strachu pozná se přízemní duch. Ach, jaké to rány
osudu stíhaly jej! Co zakusil válek, jež líčil!

15 Kdyby mi nezvratně netkvěl můj pevný úmysl v duši,

že se já nechci spojit už s nikým manželským poutem,

když mě má první láska již zklamala úmrtím chotě,

kdyby se nebyl mi sňatek a svatební průvod tak zhnusil,
snad bych podlehnout mohla jen této jediné vině.

20 Přiznám se, Anno: co osud mi vzal muže Sychaea (ach to

neštěstí!), jehož krví můj bratr si potřísnil domov,

jediný on teď pohnul mou myslí a zviklal můj pevný

úmysl – poznávám opět ty stopy dávného žáru.

Kéž, ach, přede mnou zem dřív otevře bezednou propast,

25 nebo ať všemocný Otec svým bleskem mě ke Stínům srazí,

k bledým podsvětním Stínům a v hlubokou temnotu noční,
nežli tě, Cudnosti, znectím a poruším, k čemu mě vážeš!

Kdo si mě zasnoubil první, ten do hrobu vzal si mou lásku,
ať ji má tedy i tam a oddaně střeží ji v hrobě!“

(87) 30 Didoně vytryskly slzy a zalily na řadrech roucho.

Na to jí odpoví Anna: „Ach sestro, mně nad život drahá,
chceš snad v zármutku stále a sama trávit své mládí,

- Ale já dobře to vím, žes našich hradeb se bála
a že ti protivné jsou i hrdého Kartága domy.
Avšak kam tohle míří? Nač nyní tak velké spory?
Věcný spíš sjednejme mír a umluvme manželský sňatek!
- 100 Máš přece všechno, po čem jsi toužila celou svou duší:
láskou ti hoří Dido, a vášeň jí pronikla kostmi –
spravujme tedy ten národ svou stejnou a společnou mocí!
Ať si už týrská Dido pak otročí trójskému choti,
ať už Týřany svěří tvé pravici jakožto věno!“
- 105 K ní pak jala se mluvit zas Venuše (poznala totiž,
Juno že s přetvářkou jen to podotkla, aby tak mohla
přemístit italskou říši sem k libyjským břehům): „Ach kdopak
tohle by bláhově odmít a s tebou se utkat chtěl válkou,
kdyby jen onen čin, ježž uvádíš, provázel úspěch!
- 110 Já však jistotu nemám stran osudu: zdali by Zeus chtěl,
aby měl tyrský národ a Trójané jedno jen město,
aby se smísily národy oba a sjednaly smlouvu.
Tys jeho choť, ty smíš svou prosbou znát jeho vůli –
začni, já za tebou půjdu!“ Jí odpoví královská Juno:
- 115 „To bude moje už práce! Nuž poslouchej, povím ti stručně,
jak by se měla provést ta věc, již chystáme spolu.
Na lov se Aeneas trójský a zároveň nešťastná Dido
chystají do lesa jít, jak po ránu s úsvitem jitra
zvedne se opět slunce a paprsky odkryjí zemi.
- 120 Já na ně černý liják smíšený s kroupami sešu
z výšin a zároveň rozbouřím hromem baň nabeskou celou,
až budou ve spěchu lovci již obtáčet sítěmi hvězdy:
lovci se rozprchnou přitom a temnota noční je skryje –
Dido a trójský vůdce však vejdou do téže sluje;
- 125 já budu přitom, a je-li tvá vůle v tom směru mi jistá,
spojím je trvalým sňatkem a za vlastní choť mu ji přiřknu.
Tam bude svatba!“ – Venus se nevzpírá, žádost tu schválí,
a jen se usmála v duchu, když postřehla Junonin úskok.

- Zatím se Aurora zdvihne a opustí Ókean; a jak
130 zazáří sluneční světlo, z bran města jde vybrané mužstvo,
tenata nesou a sítě a oštěpy širokých hrotů;
vyrazí afričtí jezdci a větrčících ohařů smečka.
Královna prodlévá v síni a na prahu čekají na ni
přední šlechtici punští, též stojí tu ohnivý hřebec,
135 ozdoben nachem a zlatem, a do uzdy zpěněné kouše.
Konečně královna vyjde, v plášť nachový oděna, jenž má
vyšitý okraj, a s ní jde veliký zástup; i zlatý
toulec si nese, vlasy má sepjaty do zlaté sítky,
vespod pak nachový šat jí zlatá jehlice spíná.
- 140 Také jdou průvodci trójští, zvláště Iulus radostně kráčí.
Nakonec Aeneas sám, jenž nad všechny jiné je krásný,
připojí k nim své sbory a sám se k nim za druha přidá.
Jako když proudy Xanthu a zimní Lykii Foibos
opouští zjara a jde pak na Délos, mateřskou zemi,
145 opět tam zahájí tance a okolo oltáře hlučí
barvení Agathyrsové a Dryopů sbory a Krétů.
Sám pak po Kynthu kráčí a vlající kadeře věncí
ozdobně vavřínem hebkým a ovíjí čelenkou zlatou,
šípy mu na plecích chřestí. A právě tak bujaře krácel
- 150 Aeneas – takový půvab mu zářil z nevšední tváře.
A když do strmých hor a k houštinám neschůdným přišli,
ejhle, kamzíci diví se vrhají z vrcholů skalisk,
sbíhají z horských hřbetů a jeleni na druhé straně
prchají rozlehlou plání a v divokém letu se shluknou
155 ve stádo v kotoučích prachu a prchají z horských těch lesů.
Chlapec však Askanios tam vprostřed úvalu s bujným
koníkem radostně skáče, hned předjíždí tyto, hned ony,
dychtí, aby mu vyběh z té směsice bezbranné zvěře
zpěněný kanec neb ryšavý lev aby sestoupil z hory.
- 160 Zatím se s mohutným hřměním již nebe začíná bouřit,
strhne se ohromný příval, déšť s kroupami prudce se lije.

Všichni průvodci tyrští i Trójané mladí a s nimi
Venušin dardanský vnuk již ze strachu hledají v polích
nějaký úkryt – a zatím se řítí bystřiny z vrchů.
165 Dido a trójský vůdce však do téže jeskyně vejdou.
Vtom již Země dá znamení, po ní i Juno,
bohyně sňatků, též zazáří blesky i s étherem, jenž byl
svědkem té svatby – nymf jásoť se rozléhal v temenech horských.
Záhuby den to byl první a první příčina pohrom,
170 neboť ubohá Dido nic nedbá už na slušnost, pověst,
také už na tajnou lásku dál nemyslí, naopak zve ji
sňatkem – a tímto jménem svou vinu snaží se zastříť.

Pověst. Iarbas

Po velkých libyjských městech tu najednou obchází Pověst,
Pověst, nad kterou z příšer tu žádná rychlejší není,
175 neboť svou hbitostí roste a pohybem nabývá síly,
zprvu je ze strachu malá, však brzy se do výše zvedne,
po zemi nohama kráčí, však hlavu ukrývá v mracích.
Rodička Země když vzplála svým hněvem na nebeštany,
za Koiem, za Enkeladem ji zrodila, poslední sestru,
180 nohou prý rychlých a s hbitými křídly, tu obludu hroznou,
nesmírně velkou. A kolik ta stvůra má po těle peří,
tolik má slídivých očí a sterá (div divoucí!) ústa,
tolik jazyků zvučných a tolik má napjatých uší.
Uprostřed nebe a země se temnotou za noci vznáší,
185 šustí křídly a k sladkému spánku ta nezavře oči.
Za světla sedí a slídí buď na střeších vysokých domů,
anebo na strmých věžích a děsí i veliká města,
výmysly šíří i lež a stejně tak zvěstuje pravdu.
Směsící přehojných řečí i tentokrát plnila země,
190 s radostí hlásala stejně i pravdivé věci i klamné:
Aeneas přišel prý sem, je původem Trójan a toho
uznává půvabná Dido si vyvolit za muže; teď prý

(92)

po celou zimu, tak dlouhou, se hýřivě milkují spolu,
nedbají o své říše, jsou v zajetí ohavné vášně.
195 Všude ta bohyně hnusná to vylévá do úst všech mužů.
Ke králi Iarbovi pak náhle se obrátí v letu,
řečmi mu rozbouří srdce a nakupí pocity hněvu.
Otcem jeho byl Hammón, jenž unesl libyjskou nymfu,
Jovovi velkých sto chrámů, sto oltářů postavil ve své
200 rozlehlé říši a jemu též vysvětil střežící oheň,
věčnou to bohů stráž; tam hojnou je obětní krví
skropena zem a práh je ozdoben pestrými věnci.
Král ten, bez sebe hněvem a roznícen neblahou zvěstí,
před oltářem prý stanul a před tváří nebeských bohů
205 ruce pozdvihl s prosbou a vroucně se k Jovovi modlil:
„Všemocný Jove, jemuž lid maurský ulévá nyní
po hodech na počest víno, když na pestrých lehátkách pije,
vidíš to? Či snad, Otče, když metáš blesky své, my se
zbytečně bojíme? Či snad jsou ohně v oblacích slepé
210 a jen lekají nás a s hromem se naplano mísí?
Žena, jež bloudila světem a v našich krajích si za plat
zřídila nevelké město, již břeh jsem ponechal k orbě,
jíž jsem dal nad místem právo, ta pohrdla manželstvím se mnou,
zato však do své říše jak pána si Aenea vzala.
215 Nyní zde tenhleten Paris i se svou zženštilou cháskou,
ten, co si lýdskou čapku dál pod bradu váže a vlasy
mastí má vlhké, ten užívá kořisti, my však jen dary
nosíme do tvých chrámů – v tvou moc však věříme marně.“
Jej, když takto se modlil a přitom se oltáře držel,
220 uslyšel všemocný Otec, i obrátil oči své k tyrským
hradbám, kde milenci oba už nedbali o dobrou pověst.
Tehdy tak osloví Herma a příkaz mu uloží: „Synu,
jdi hned a vlídné větry si zavolej, na křídlech zaleť
k trójskému vůdci, jenž nyní dlí v tyrském Kartágu a nic
225 nedbá o ona města, jež byla mu osudem dána.

(93)

zas je mám na moře hnát a kázat jim rozeprout plachty
Větrům? Jak zasloužíš, zemři, svou bolest ukonči mečem!

Dojata slzami mými tys první, sestro, mě vrhla
vášnivou do těchto trampot, všanc vydala cizinci tomu!
550 Nebylo tedy mi přáno žít bez viny, neznalá sňatku,
jako to u zvěře bývá, a takové trápení nemít.
Věrnost jsem Sychaeovi, již mrtvému, nezachovala!“
Takové dojemné nářky se draly královně z prsou.

Aeneův náhlý odjezd

Vysoko na lodní zádi, když skončil už přípravy všechny
555 a již byl rozhodnut odplout, spal Aeneas poklidným spánkem.
Vtom se mu nějaký bůh, jenž v téže se podobě vracel,
objevil ve snách a opět mu zřejmě výstrahu dával,
ve všem Hermovi roven, i odstínem pleti i hlasem,
také plavými vlasy a mladými švarnými údy.
560 „Můžeš, bohynin synu, spát klidně, když hrozí ti tato
pohroma? Nevidíš zkázu, jež zakrátko u tebe stane?
Neslyšíš, bláhový, větry, jak právě ti příznivě vanou?
Jí tane na mysli úskok a hrozný zločinný skutek,
rozhodnuta je zemřít a příboj hněvu v ní bouří.
565 Pročpak neprcháš kvapně, když možnost máš o překot odplout?
Vzápětí uvidíš moře, jak loďmi se vzdouvá, jak planou
pochodně strašné a břehy jak sálají plameny, jestli
Jitřenka stihne tě tady, jak prodléváš v území tomto!
Vzhůru, už průtahy zkrať! Je nestálá, měnivá vždycky
570 žena!“ Tak promluvil zjev a s noční temnotou splynul.
Tu teprv náhlým tím zjevem byl Aeneas nesmírně zděšen,
rychle se probere ze sna a ke spěchu pobízí druhy:
„Honem, již vzchopte se, muži, a sedejte na lávky k veslům,
rychle už rozviňte plachty! Bůh seslaný z vysokých nebes
575 opět nás důrazně nutká a vybízí přeseknout lana,

(104)

uspíšit odplutí naše! Ať z bohů jsi kdokoli, svatý,
opět poslechnem všichni, a s radostí, tento tvůj rozkaz.
Ty jen nám nakloněn buď a pomáhej, příznivé hvězdy
na nebi dej!“ Tak řekl, meč bleskově vytrhl z pochvy
580 a tou ocelí britkou hned přesekl u lodi lana.

Ve všech je stejný zápal, i popadnou věci a běží.
Pobřeží vyprázdnil, již pod loďmi moře je skryto,
opření čerí pěnu a modravou hladinu brázdí.

Didonina sebevražda

Opustí zlaté lůžko i Títhóna, manžela svého,
585 Zora, a po všech zemích zas rozlévá s úsvitem světlo.
Jakmile královna spatřila z hradu, že den se už bělá
a že koráby trójské již plnými plachtami plují,
zjistila, prázdný že břeh a v přístavě žádný že veslař,
do své půvabné hrudi se mnohokrát za sebou bila,
590 plavě si trhala vlasy a zvolala: „Při Diu, cožpak
odejde vskutku ten cizák a bude mít posměch z mé říše?
Pročpak se nezbrojí mužstvo, proč z celého města se za ním
nežene, koráby jiní proč nestrhnou z loděnic? Jděte,
pochodně přineste rychle, sem zbraně a chopte se vesel!
595 Co to však mluvím? Kde jsem? Což mate mi šílenství rozum?
Teď teprv, nešťastná Dido, tě trápí ta proradnost jeho?
K tomu byl čas, když dávalas trůn! Jen hleďte, ta věrnost
člověka, jenž prý s sebou i otcovské Penáty veze,
které si na bedra vzal, i otce sešlého věkem.
600 Což jsem ho nemohla já dát násilím vyrvat a tělo
rozsápat, rozmetat v moři? Dát druhy i samého Iula
zahubit mečem a otci ho předložit k hostině na stůl?
Byl by té půtky však nejistý výsledek. Ale ať byl by!
Koho se bát, když chtěla jsem zemřít? Já měla jsem vrhnout

(105)

zho ti
nejvíce
by zol-
ze, bás-
tejněho
i pěti-
stí ad-
ostl po

bi

605 na loď oheň, jím naplnit chodby a otce i syna
zahubit s celým rodem a sama pak do ohně skočit.

Slunce, jež na každý čin svým světlem se na světě díváš,
strůjkyňe milostných trýzní, ó Junono, dobře jich znáš,
Hekato, vzývaná v městech v čas noční na křižovatkách,

610 Mstitelky Diry a bohové Didony umírající,
vizte, jak zasloužím, strast mou, k mým bolestem obraťte mysl,
vyslyšte tuto mou prosbu: Když nutné je, aby ta hlava
prokletá připlula k souši a do proudů v přístavu vplula,
je-li mu určen ten cíl a Jovova vůle tak žádá,

615 aspoň ať odvážný národ ho válkou a zbraněmi souží,
nechať je ze země štván, ať z Iulova náručí vyrván
o pomoc horoucně prosí, ať vidí i nehodnou zkázu
druhů, ať nečestný mír je nakonec donucen přijmout,
nechať sladkému žití a vládě se netěší dlouho,

620 nýbrž ať předčasně padne a nepohřben zůstane v písku!
O tohle prosím, ten hlas já naposled vylévám s krví.

Tyrané, také vy ten kmen i potomstvo všechno
stíhejte nenávisť – tu úsluhu prokažte mému
popelu! Láska k nim nikdy a smlouva s nimi ať není!

625 Kéž pak nějaký mstitel z mých kostí vzejde a bude
trvale ohněm a mečem lid v osadách dardanských stíhat,
nyní i v pozdější době, jak síly se naskytnou k tomu!
Břehy ať škodí břehům (tak já je proklínám), vody
vodám, zbraň zbrani – ať bojují sami a rovněž i vnuci!“

630 Takto mluví a duch se zmítá na všechny strany,
neboť ukončit chce co nejdříve protivný život.

Stručně pak osloví Barku, kdys pěstounku Sychaeovu,
neboť z pěstounky vlastní je v dávné vlasti jen popel.

„Zavolej, drahá má chůvo, sem sestru mou Annu a řekni,

635 rychle ať spěchá a vodou se pokropí z proudící řeky,
ať sem přivede ovce, ať s sebou má očištné věci –
takto ať přijde! Ty sama skraň oviň si posvátným vínkem!

(106)

Obět v úmyslu mám teď vykonat styžskému Jovu,
kterou jsem zchystala řádně, a trampotám učinit konec:

640 hranici s dardanskou hlavou chci také dát plamenům.“ Takto
řekla a pěstounka v chůzi krok stařecký snaží se zrychlit.

Dido v zimničném chvatu a šílená úmyslem strašným
kroutí krvavým zrakem a tváře, jež cukají sebou,
skvrnami podlité má a pobledlá blízkostí smrti
645 vřítí se dovnitř domu, kde vysoká hranice stojí,
vystoupí na její vrchol jak zběsilá, vytrhne z pochvy
dardanský meč, jež na tento účel si nevyžádala.

Jakmile spatřila Aeneův šat a známé to lůžko,
v slzách a vzpomínkách Dido jen maličko prodlela, potom
650 bezmocně na lůžko klesla a pronesla poslední slova:

„Drahé vy památky, dokud to připouštěl osud a božstvo,
přijměte nyní mou duši a zbavte mě těchto mých útrap.
Konec! Života běh, jež osud mi dopřál, již končím,
nyní můj vznešený Stín již odejde k podsvětním sídlům.

655 Překrásné město jsem vystavět dala, své hradby jsem zhlédla,
manžela pomstila jsem a ztrestala padoucha bratra;
šťastná, ach přespříliš šťastná jsem bývala, jenom se nikdy
neměly koráby trójské zde našeho pobřeží dotknout!“
Po těchto slovech tvář přitiskla k lůžku a pravila: „Zemřu
660 bez pomsty, ale ať zemřu! Nuž takto, ať takto jdu k Stínům!
Krutý ten Dardan ať očima vnímá z moře ten oheň,
smrti mé znamení zlé ať trvale s sebou si nese!“

Skončila. Při těchto slovech ji zahlédnou služebné ženy,
jak už po ráně klesá, jak meč je zpěněný krví,

665 od krve ztřísněné ruce. Křik pronikne k vysokým sáním
paláce, zděšeným městem už Pověst jásá a běsní.

Domy se třesou lkáním a vzlykotem, žalostným ženským
hořekováním, zní hlasitým kvílením ovzduší všude,
jako by nepřátel vpádem se najednou řítilo celé

(107)